

**APOKALYPTISKOPLYSNINGSÅBENBARING
APOCALYPTICENLIGHTMENTREVELATION**

**BILLEDHUGGERVÆRKSTED BJØRN NØRGAARDS AKTIVITETER 2020-2021
ACTIVITIES OF SCULPTURE WORKSHOP BJOERN NOERGAARD 2020-2021**

DØDE HEST DØDE HEST
 SØDA DØDE HEST
 JEG TÆNKER KUN PÅ DIG
 JEG KUNNE FLYVE VERDEN RUNDT PÅ DIG
 MION DØDE HEST
 OH DØDE HEST OH DØDE HEST
 DIT STORE ÅBNE SÅR
 OH DIT LEVREDE BLOD KÆRE DØDE HEST
 DINE SPRÆNGTE ØJNE UHMM
 UHMM DØDE HEST UHMM DØDE HEST
 DØDE DØDE HEST
 STORE KROP STORE DØDE KROP STORE DØDE HESTEKROP
 ÅH DINE TARME ÅH JAJAJAJA DINE TARME
 BLOT NÅR JEG TÆNKER JA TÆNKER PÅ DINE TARME
 MIN KÆRE DØDE HEST KUN DIG JEG TÆNKER PÅ
 MIN DØDE HEST
 MIN ELSKEDE DØDE HEST
 JEG KRÅVLER I DIN DØDE KROP
 ÅH INDE I DIN DØDE KROP
 LIGGER I MØRKET INDE I DINE TARME
 I DINE BLØDE TARME
 OH BLOT HELE VERDEN VAR EN DØD HEST
 DØDE HEST DØDE HEST
 GID VERDEN VAR FULD AF DØDE HESTE
 DØDE HESTE OVERALT
 DIN DØDE HEST DU KAN EJ MERE GÅ
 MIN ELSKEDE DØDE HEST
 JEG SKÆRER I DIN DIT BLØDE KØD
 JEG FLÅR I DINE TARME OG RØRER VED DIN DØDE HOV
 DØDE DØDE HEST
 OG NÅR DU RÅDNER
 OG BLIVER GANSKE BLØD
 OG FALDER FRA HINANDEN
 ÅHJA ÅHJA FALDER FRA HINANDEN
 DØDE HEST
 JEG HÆLDER DIG PÅ SYLTE GLAS
 JEG RØRER RUNDT JEG RØRER RUNDT I DIG
 OG JEG SMØRER DIG PÅ BRØD
 STORE SKIVER BRØD
 DØDE HEST PÅ BRØD
 STORE SKIVER BRØD
 DØDE HEST JEG SÆTTER TÆNDERNE I DIG MIN KÆRE DØDE HEST
 DØDE HEST OVER I MIG I MIG DU ER MIN DØDE HEST
 LANGE DØDE HEST

DEAD HORSE DEAD HORSE
 SWEET DEAD HORSE
 I THINK ONLY OF YOU
 I COULD FLY ROUND THE WORLD ON YOUR BACK
 MY DEAD HORSE
 O DEAD HORSE O DEAD HORSE
 YOUR HUGE GASH
 O YOUR CONGEALED BLOOD DEAR DEAD HORSE
 YOUR BURST EYES AH
 AH DEAD HORSE AH DEAD HORSE
 DEAD DEAD HORSE
 LARGE BODY LARGE DEAD BODY LARGE DEAD HORSE'S BODY
 O YOUR BOWELS O YEAHYEAHYEAHYEAHYEAH YOUR BOWELS
 JUST THINKING YEAH THINKING ABOUT YOUR BOWELS
 MY DEAR DEAD HORSE I CAN ONLY THINK OF YOU
 MY DEAD HORSE
 MY BELOVED DEAD HORSE
 I AM CRAWLING INSIDE YOUR DEAD BODY
 O INSIDE YOUR DEAD BODY
 LYING IN DARKNESS INSIDE YOUR BOWELS
 IN YOUR SOFT BOWELS
 O WERE THE WHOLE WORLD A DEAD HORSE
 DEAD HORSE DEAD HORSE
 IF ONLY THE WORLD WERE FULL OF DEAD HORSES
 DEAD HORSES EVERYWHERE
 LISTEN DEAD HORSE YOU CAN NO LONGER WALK
 MY BELOVED DEAD HORSE
 I CUT INTO YOUR SOFT FLESH
 I RIP AT YOUR BOWELS AND TOUCH YOUR DEAD HOOF
 DEAD DEAD HORSE
 AND WHEN YOU ROT
 AND BECOME QUITE SOFT
 COMING APART
 O YEAH O YEAH COMING APART
 DEAD HORSE
 I WILL PUT YOU INTO PICKLE JARS
 I STIR I STIR YOU
 AND I SPREAD YOU ON BREAD
 LARGE SLICES OF BREAD
 DEAD HORSE ON BREAD
 LARGE SLICES OF BREAD
 DEAD HORSE I SINK MY TEETH INTO MY DEAR DEAD HORSE
 DEAD HORSE ABOVE ME IN ME YOU ARE MY DEAD HORSE
 LONG DEAD HORSE

THE TABERNAKEL EXHIBITION

The Horse Sacrifice was created for the exhibition *Tabernakel* at Louisiana Museum of Modern Art in Humlebæk, Denmark, 1970.

Group exhibition with Poul Gernes, Per Kirkeby, Peter Louis-Jensen, Bjørn Nørgaard, Arthur Køpcke, Joseph Beuys, Panamarenko, Jan Dibbets and Richard Long.

I built a stable at the museum and behind the stable there were shelves containing 400 jam jars, each holding about two litres.

I looked after the horse at the museum. Halfway through the exhibition period, the idea was for the horse to be put down, dismembered, and put into the 400 jam jars and preserved in a formaldehyde solution and then placed on the shelves behind the now empty stable.

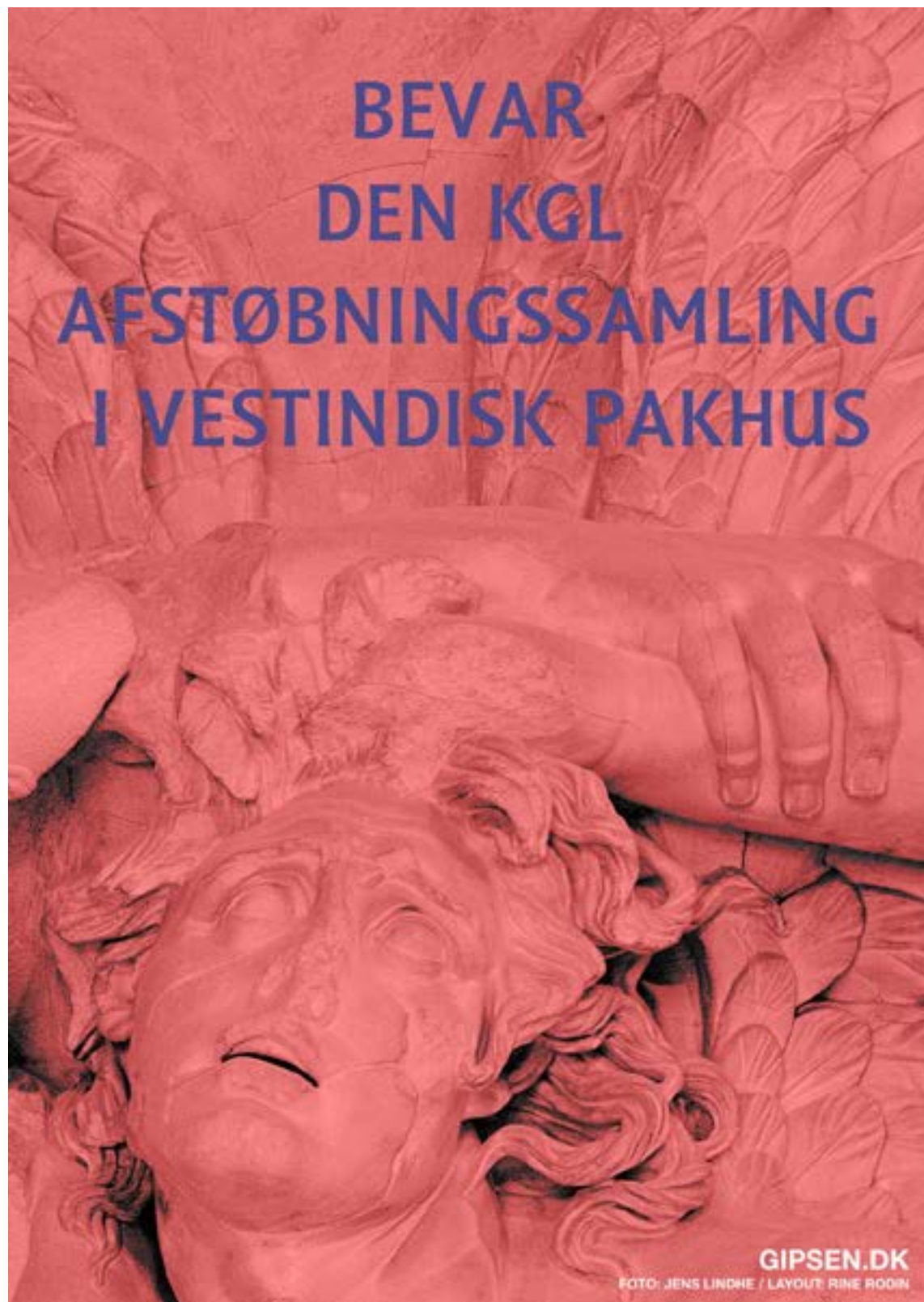
Everything had been agreed with the museum beforehand, but in the end, the museum did not want me to put down the horse in the museum grounds. Moreover, they changed Poul Gernes's exhibition project significantly, which resulted in the artists from the Ex School leaving the exhibition.

Instead the action was performed in the countryside on a snow-covered field the 30. of January 1970, and made public in the danish newspaper *Ekstra Bladet*.

HESTEOFRINGEN

Aktion, 30/1 1970, med Lene Adler Petersen og Henning Christiansen

Ofringen skulle oprindeligt have fundet sted på Louisiana Museum i forbindelse med udstillingen *Tabernakel*, men museets ledelse afviser værket. I stedet udføres aktionen på en sneklædt mark i Kirke Hyllinge og i *Ekstra Bladet*.

THE ROYAL CAST COLLECTION AND THE WEST INDIA WAREHOUSE BOTH DATE BACK TO 1700.

The last Stone Age specialist has been fired from the National Museum of Denmark and what's left of the research activities will soon move as far away from the collection as possible.

The West India Warehouse from 1780 is still home to the finest collection of plaster casts in the world with more than 2000 sculptures. This will now have to go for good and, like the researchers, will be packed down and sent as far away as possible.

This is the cultural policy in Denmark.

Stop betonpropagandaen – kunsten og historien tilhører folket

Kunsten i form af skulptur og maleri har været domineret af Fyrster konger paver købmænd op gennem historien, kunst koster penge at producere opbevare passe på og opbygge samlinger af.

Sådan er det ikke længere, vi har haft oplysningstid, nationalromantik og i dag Statens kunsthåndværk og offentlige museer.

Kunstarterne har altid været kilden til at forstå mennesket som menneske, ikke kun eliten men alle mennesker. Danmark har den mest enestående samlinger af afstøbninger der viser skulpturkunsten fra de væsentligste perioder gennem hele den europæiske kunsthistorie, den har været en del af Statens museum for kunst siden oprettelsen i 1896.

Den er offentligt ejet, opbygget encyklopædisk til almen oplysning, hvorfor må folket ikke se den?

Det er grov censur at man politisk har besluttet, at vi ikke behøver at forstå vores kunsthistorie og dermed os selv.

Afstøbningssamlingens Venner har jubilæum næste år 2022, vi håber inderligt, at det ikke skal fejres, men der skal handles hurtigt inden jubilæet, i 2002 blev afstøbningens personale fyret og samlingen lukket. Siden da har Statens museum for kunst forgæves søgt at bringe samlingen tilbage til sit publikum, som er museets pligt, nu snart på tyvende år, stadig uden ministeriets forståelse.

Intet er sket, der er protesteret og argumenteret. Besøg Afstøbningssamlingens Venners hjemmeside (gipsen.dk) og konstater at der er foretaget de demokratiske muligheder der findes for at få kulturpolitikkerne i tale og få dem til at indse, deres kulturpolitiske ansvar for en betydelig og unik kulturinstitution i Danmark forpligtiger.

Afstøbningssamlingen, en af verdens største af sin art, blev reddet af Rigsrevisionen for 35 år siden, hvor den stod og forfaldt i en lade i Ledøje.

Daværende Kulturminister Mimi Jacobsen besluttede at stille tre etager i Vestindisk pakhuis i Toldbodgade til rådighed for samlingen.

Statens museum fik midler til at drive samlingen, som et selvstændigt museum, men allerede kort tid derefter i 2002, lukkede den nye direktør Allis Helleland, samlingen for offentligheden.

Det er ufatteligt at centralt placerede politikere og embedsmænd ikke har grebet ind, museumsloven gælder stadig? Hvorfor kan ingen se potentialet i samlingen og Vestindisk pakhuis, og omdanne bygningen for et center for skulpturkunst, gerne sammen med et kolonimuseum/center.

De to modsatrettede elementer i vestens historie kunne bringes i dialog, humanisme og demokrati versus udbytning af de slavegjorte. Bygningen er ejet af Kulturministeriet placeret lige ud til havnefronten, hvor tusinder af mennesker defilerer forbi og ser nysgerrigt ind ad vinduerne, det eneste man skal er at lukke dørene op.

Tænk at vores nation ejer en sådan skat, at den skal skjules for befolkningen og turister, fordi finansministeriet skal sælge huset.

Hvordan bevæges de med magt og indflydelse på det kulturpolitiske område, som burde tage initiativer og træffe beslutninger, også når det gælder kunst og kultur. Hvad med kulturen

hvad betyder det, at nationens unge ikke har kunne studere skulpturens historie i afstøbningssamling på samme måde som de unge før? Det kan vi ikke måle, for der eksisterer ikke statistik og algoritmer for den slags. De kan ikke forstå at i en generation kan blot én kunstner ændre kunsten og dermed vores forståelse af mennesket, det kan nemlig ikke måles, og slet ikke forstås i finansministeriet.

Her er vi ved kernen af problemet, uenighed om prioriteringer i kulturpolitikken som ender med at udskammes som elitær, hvis et symfoniorkester lukkes, er det kun et fåtal af mennesker, der har konkret indsigt i og viden omkring sagen, til at kunne dømme om den klassiske musik er truet, eller om man havde et orkester for me-

get. Man går ikke lige rundt og har styr på hvor mange orkestre der er i Danmark, og hvor mange der skal til for et musikmiljø på højeste plan, det samme gælder for teaterverdenen, film, litteratur og museer. Men det skulle være nemt med afstøbningssamlingen for der er kun een i Danmark. Og det en samling blandt de betydeligste i verden, mht. kvalitet, størrelse og sammensætning.

Dette har vi i foreningen Afstøbningssamlingens Venner samt mange andre påpeget i mange sammenhænge, i et utal af indlæg og artikler i den danske presse, seminarer møder og høringer.

Men det er åbenbart ikke argumenter der rækker til, at bevæge kulturministre og kulturordfører til at tage deres ansvar alvorligt. Det der så sker over en årrække er – ingenting! Når der på sundhedsområdet ikke handles, eller på skatteområdet, står samfundet med alvorlige problemer med sundhed, eller penge. Det lader sig måle og veje. Men kunst og kultur det vil man ikke måle og veje, og i konkurrencestaten har ingen politiske partier en markant kulturpolitik, derfor tre årtier med beskæringer, og det underminerer vores sammenhængskraft og menneskeværd.

Afstøbningssamlingen har påvist at i 2015 havde samlingen så mange besøgende at det placerede den på plads nummer 19 ud af 51 museer i Danmark. På trods af at samlingen var helt lukket for offentligheden og uden plads i Statens Museums for Kunsts kommunikationsstrategi, man kan ikke lade være med at tænke på hvis der havde været almindelig åbent alle ugens dage, og hvis man som Louisiana havde helsidesannoncer.

Der findes i dag ikke eet parti med en markant kulturpolitisk vision, det hedengangne armslængdeprincip er blevet en dårlig undskyldning politisk, så embedsmændene orkestreret af finansministeriets konkurrencestat har sat sig benhårdt på kunstens institutioner med katastrofale resultater til følge.

Vi lever ikke i en demokratisk nationalstat, men i en neoliberal konkurrencestat, den har ikke brug for hverken historien eller folket og slet ikke kunstnerne.

Men ansvaret er og bliver hos de demokratisk valgte politikerne, vågn op inden vi er åndeligt tørreret helt ud i en gold materialisme.

Kunst er der hvor modsætninger kan mødes og nye visioner opstå.

Gipsafstøbningerne befriede kunsten i 1700-tallet da oplysningstiden opstod, hvis vi ikke kender oprindelsen til vores værdier, kan vi ikke videre udvikle dem.

Giv Danmark en gave, bevar Den kgl. Afstøbningssamling i Vestindisk pakhuis.

Til Kulturminister Ane Halsboe Jørgensen

Vores statsminister har ved din tiltræde proklameret en ny guldalder i kunsten, et begreb fra slut 1700-tallet frem til den nationale katastrofe i 1864.

I den periode blev vi en nationalstat, og kunstnerne og kunsten malede det danske landskab, skrev Elverhøj og nationale sange, Oehlsenschläger skrev Guldhornene og det var bondepigens der drog guldhornene op af den danske muld, kunsten gav den nationale identitet og historien folkets legitimitet til Danmark som nation.

Vi fik Statens Museum for Kunst og Nationalmuseet som garant for folkets ret til Danmark.

Men inden var de institutioner hvor kunstnere kom fra skabt.

For billedhuggere, malere og arkitekter, Det kgl. Danske Akademi for skønne kunster.

Her undervistes efter gipsafstøbninger af antikke og andre skulpturer, her grundlagdes guldalderen.

Disse afstøbninger var i årtier udstillet på Statens museum for kunst nu i Vestindisk pakhuis.

Her kommer stadig unge kunstnere og studerende og diskuterer hvorfor disse afstøbninger blev afgørende for både guldalderen og den moderne kunst.

Men vi lever ikke længere i en nationalstat men i en konkurrencestat, og den har hverken brug for Folket, Historien eller Nationen, men for Arbejdskraft, Produktion og Kapital.

Dinne embedsfolk i kulturministeriet er hjernevasket af finansministeriet til at gentage »beliggenheden taget i betragtning er indholdet ikke passende«, derfor skal afstøbningssamlingen ud og Vestindisk pakhuis sælges.

Den er tiltænkt 1/3 af den plads den har i dag, og den er trang, der er 2000 gipsafstøbninger, der skal skilles ad i mere end 10.000 dele, de kommer aldrig op igen.

Dette er en af de 3 fineste gipssamlinger i verdenen, der repræsenterer en nominel stort million beløb, den er underlagt museumsloven, som åbenbart er afskaffet af samme finansministerium.

Skal dette ske på din vagt ?

Jeg foreslår at du finder tid til at mødes med undertegnede og formanden for afstøbningssamlingens venner mag.art Ernst Jonas Bencard, gerne i Afstøbningssamlingen til en kultiveret samtale om afstøbningssamlingens betydning og fremtid.

Med venlig hilsen

Ernst Jonas Bencard, Formand

Bjørn Nørgaard, Professor

Sendt den 18/10 2021

FINANSLOV 2021

BEVAR DEN KONGELIGE
AFSTØBNINGSSAMLING
I VESTINDISK PAKHUIS

Afstøbningssamlingens Venner gipsen.dk

Frederiksholms Kanal 28b. Værkstedet pakket og ryddet. /
Frederiksholms Kanal 28b. The workshop packed and removed.

DET STORE ATELIER

Ved finanskrisen, 2008 kom et forslag fra den daværende regering, som betød at Kunstakademiet fik voldsomme besparelser. Det indebar at Billedhuggerskolen i Frederiksholms Kanal blev lukket efter 250 år og antallet af professorer skåret fra 9 til 5 af kulturministeriet, som reelt overtog styringen. Nu har vi et Statsstyret Kunstakademi.

Det lykkedes ved et sponsorat fra Jørgen Nørgaard (Strøget) og Peter Lassen (Montana) at udsætte lukningen et år, i forsøg på at finde en varig løsning.

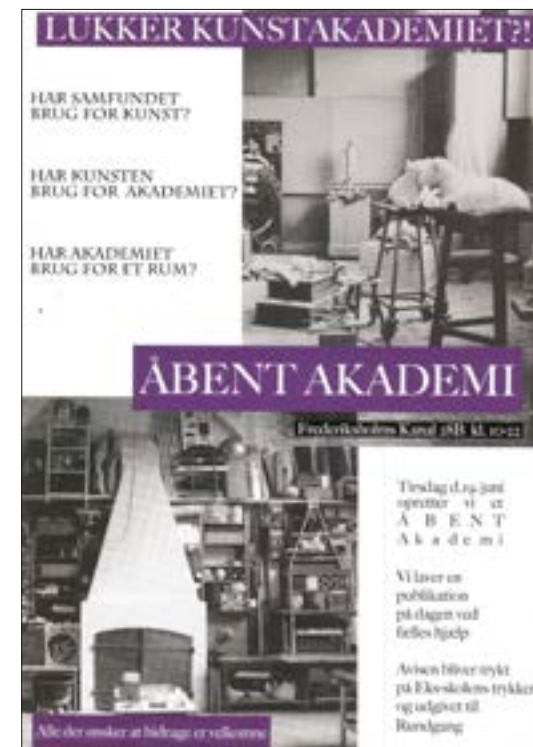
Det ønskede kulturministeriet ikke. Da Marianne Jelved blev kulturminister og jeg skulle udføre et gravmæle til Hendes Majestæt Dronningen, fik jeg mulighed for at leje, Det Store Atelier, hvor J. Wiedewelt i 1769 havde udført gravmæle til Frederik d. 5, Kunstakademiets stifter. Jeg forlod Det Store Atelier i 2020, efter 7 år, men Statens Værksteder og et galleri er nu i den gamle skole, som da stadig rummer KUNST.

THE GREAT STUDIO

During the financial crisis in 2008, the government presented a proposal which meant that the Royal Danish Academy of Fine Arts had to find massive savings. This meant that the School of Sculpture at Frederiksholms Kanal was closed after 250 years of existence and the number of professors was cut from nine to five by the Ministry of Culture, which, in reality, took over the governing role. We now have a state-run Art Academy.

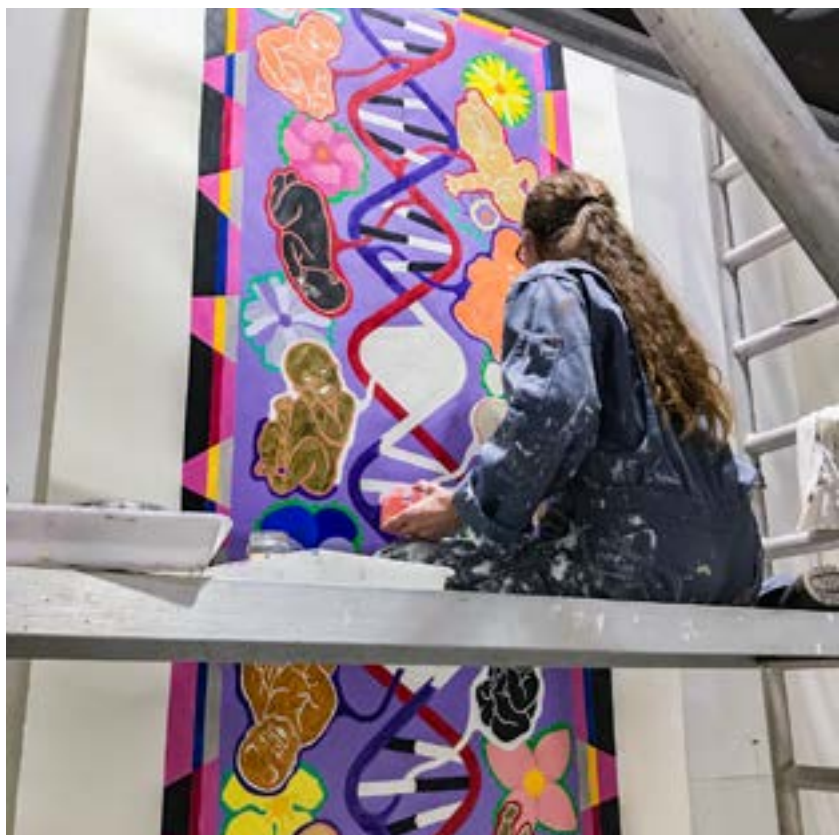
Through a sponsorship from the fashion designer Jørgen Nørgaard and Peter Lassen (Montana furniture makers), the closure was delayed for a year in an attempt to find a lasting solution.

This was not what the Ministry of Culture wanted. When Marianne Jelved became Minister for Culture and I was asked to create a sepulchral monument for Her Majesty The Queen, I had the opportunity to rent the Great Studio where, in 1769, J. Wiedewelt had made the sepulchral monument for king Frederik V, founder of the Royal Danish Academy of Fine Arts. I left the Great Studio in 2020 after seven years. The Danish Art Workshops and a gallery are now housed in the old School, which is still home to ART.

Nyt værksted Møn. Oprydning af lade, og bygning af nyt atelier /
New workshop at Møn. Cleanup of the barn and construction of the new studio

Farvelægning af de tre kartoner, mellemstykkerne, til Gobelinvæveri. / Coloring of the three cartons, interface pieces, for the Gobelin Tapestry Factory.

TAPESTRIES FOR KOLDINGHUS

Art is, and always has been, universal in nature, but when it takes its point of departure in a particular space and is expressed through **one** person, art will fan out into everyday life and into the surroundings of which it forms part and which, today, can be a local, national, regional, as well as global context.

Art embraces momentariness, whimsicality, the time-bound, history, tradition, and the long unobstructed gaze across time and, when successful, art is capable of merging these elements into a picture that points to the future.

Nowadays, the point of departure or *raison d'être* of a work, can be anything, anywhere, any time, but just because everything **can** be defined as art, this is not to say that everything **is** art.

The total lack of a general systematic structure of the digital/global space has resulted in the perception of the nominal value of art being defined by a common yardstick. This has resulted in an acceptance of a *de facto* artistic market strategy and elevated opportunism into a legitimate artistic method of working.

Is it possible for art to develop without neither an in-depth knowledge of the tradition nor of the conceptual framework for art formed over many centuries – in the words of Walter Benjamin without the 'origin of the future?'

The reason for asking four artists, one older and three younger ones, to be part of this project is to discuss how – in a concrete task firmly rooted in history, in this case, Danish history – to impart this history into new visions for the future through the ancient artistic medium of weaving in a direct confrontation between the past, the present, and the future.

The New Carlsberg Foundation has asked me to act as adviser and mentor in this project which, essentially, is an artistic discourse that is vital to engage in at this point in time.

During the period 1988-2000, I had the privilege of designing and making seventeen tapestries at Manufacture de Gobelin and Manufacture Beauvais Nationale for Her Majesty the Queen of Denmark.

I am now privileged to be tasked with introducing younger colleagues to these magnificent weavers and their time-honoured history. This will effectively expand the visions and enhance the underlying artistic idea.

It is quite unique to have succeeded in establishing a collaboration between France and the two major weavers and Denmark and the New Carlsberg Foundation and thus continuing this 'tradition'.

Fra Gobelinværiet i Paris. / From the Tapestry Factory Gobelin in Paris.

Garner, farveprøver, væveprøve og vævning. / Yarns, colour samples, woven sample and weaving.

Start på vævning af »Oprindelsen til fremtiden«. / The beginning of the weaving of »Oprindelsen til fremtiden«.

Den endelige aftale mellem Hervé Lemoine, direktør for Manufacture des Gobelins, Europaminister Clément Beaune og Ny Carlsbergfondet ved forkvinde Christine Buhl Andersen, underskrives. / The final Agreement between Hervé Lemoine, director of Manufacture des Gobelins, Clément Beaune, European Delegate Minister of Europe and Chairman Christine Buhl Andersen, The New Carlsberg Foundation.

De tre vævere, der skal arbejde på det store billede. / The three weavers who are to work on the big picture.

KAPEL TIL AALBORG UNIVERSITETS HOSPITAL

På Frederiksberg, hvor jeg bor, findes Hospitals kirke på Frederiksberg hospital og på Diakonissestiftelsen, men de er overalt i landet både ældre og helt nye, i forbindelse med denne konkurrence har jeg overvejet det tidligere kommunehospital i København, jeg kender det fra min tid som formand fra Det Særlige Bygningssyn, det er tegnet af arkitekt Christian Hansen bygget i 1863, i det store indgangsparti med kuppel, passerer man gennem den store port, over porten lå den gamle operationsstue og over operationsstuen lå kirken, så gik det galt med operationen var Guds hus lige ovenover.

I dag møder vi ofte modernismens lidt ambivalente forhold til det religiøse rum, det kan være enkelt og smukt, men af og til noget prosaisk.

Kommunehospitaletes kirkerum udført af arkitekt Carl Petersen og maler Axel Helsted, som hospitalet i historisk stil, med referencer til byzantinsk kunst, det er et overvældende smukt rum i et hospital og et fint komplementært billede i forhold til den naturvidenskabeligt baserede lægekunst.

I dag er et hospital et højteknologisk instrument for højt specialiserede læger, sygeplejersker og andet personale, her kan vi snart sagt splitte mennesket i atomer og samle dem igen, men overfor det afsjælede legeme er vi stumme.

I komplementaritets teorien beskriver Niels Bohr fænomener, der indbyrdes udelukker hinanden, men samtidigt betinger hinandens eksistens.

Den naturvidenskabelige forklaring på verden og fænomenerne er komplementært til det religiøse åndelige billede på den Gudsskabte verden, men i forståelse af mennesket betinger de hinanden.

Jeg opfatter kirkerummet i hospitalet, som der, hvor den enkelte kan gå ind i en anden verden, hvor kunsten og det religiøse rum, giver den enkelte muligheden at befries i ånd og håb.

Skulpturforslaget består af 7 del »elementer«:

1. Loft og gulv, 2. Glasbilledet, 3. Alter og Døbefond, 4. Søjlen, 5. Altersølv inkl. Lysestager, 6. Knæfald, 7. Vægge.

Element 1-2-3 er hovedelementerne i forslaget, der vil selvfølgelig ske tilpasninger og modifikationer i byggeprocessen,

men loft, gulv og glasvæg er centrale dele i forslaget.

Element 4-5-6-7 binder det hele sammen, men kan i det videre forløb bearbejdes udvikles eller på anden måde tilpasses, i det omfang det af kunstneriske og/eller praktiske årsager er en god ide.

Beskrivelse af elementerne

Loftet. Består af sekskanter, der hver består af 6 tetraeder, der er afskåret i toppen, de er udført i gips og forgyldt med bladguld, karat 23,75, i midten af hver sekskant anbringes en LED lyskilde, således at det forgyldte loft oplyser rummet. Sekskanterne er sammensat af 6 liggende trekanter, som dels henviser til treenigheden og dels Davidstjernen, som består af den kvindelige trekant og den mandlige trekant.

Gulvet. Bærer samme symbolik, bygget over samme trekant motiv, således at det himmelske spejler i det jordiske, men lyset kommer fra det himmelske »os fra jorden op til sig«.

Glasmosaikken. Blyndfattet glas, fylder hele den ene langvæg, ca. 360 × 850 cm. Der foreslås en dobbelt glasvæg, hvor mosaikken vender ind mod rummet, og ud mod den store hal monteres en væg af lyddæmpende glas, den lamineres med matfolie så indblik ikke er mulig, men stadig vil den fremstå let og lysende. Mellem den indre og ydre glasvæg er et mellemrum hvori anbringes reflektor med LED lys, som kan oplyse hele glasmosaikken.

Glasmosaikken er delt i tre lige store felter, yderst til venstre, set fra kirkerummet, ses Moses med lovens tavler på Sinaibjerget, netop da han opdager dansen om guldkalven, yderst til højre Bjergprædiken, og i midten Forklarelser på bjerget hvor Jesus møder Moses og Elias. Det er ikke helt kronologisk, men det er det nye og det gamle, der mødes i midterfeltet. Skitsen skal tolkes i glas, som er transparent og farvemæssigt svær at gengive på papir, ligesom inddelingen med bly kræver en længere proces, udgangspunktet er vi udfører en karton i 1:1 altså 360 × 850 cm.

Alter og Døbefond. Støbes i krystal klart glas. Alterets øverste del har en ornamentik ca 1-2 mm dyb, selve »bordpladen« fremstår i rå glas, siderne er poleret, så glas massen er helt transparent, i glas-

set er en hulning der indvendigt er ætset i overfladen, det er et billede på Golgata.

Døbefonden er ligeledes støbt i krystal klart glas, og er helt transparent, den er sykkantet med 12 facetter, fonden hviler på en sokkel af svensk sort diabas, som er poleret.

Søjlen. Som ikke bærer himlen, men huset, er et vilkår. Da vi har det store glasbillede, har jeg valgt at bruge søjlen som et »alter« billede, i Biblen har vi Babelstårnet og Jakobsstigen som fysiske billeder på forbindelsen mellem jord og himmel, og med Jesu himmelfart et åndeligt billede, så jeg kombinerer disse 3 billeder i en spiral formet trappe der her er Jesu himmelfart.

Så er der 3 tomme nagler, som billed på den tomme grav, han har forladt korset og døden, er steget til himmels siddende ved Guds højre hånd.

Altersølv. Ornamentikken i kalk, oblatdisk, kande og dåbsfad er en meget stiliseret liljeform, det hamres op i sølv. De to lysestager fremstiller uddrivelsen af paradiset og Jesu himmelfart, nedstigningen og opstigningen, de støbes i massivt sølv.

Vægge. Her vælges farver fra kirkeåret, væggen bag søjlen er dybviolet med røde dråbeformet figurer, ialt 40 stk, foldevæggen og indgangsvæg farvesættes med grønne og hvide nuancer, som afstemmes til helheden, på foldevæggen overvejes en beklædning, som er indfarvet.

Knæfald. Jeg foreslår fire dele der kan samles 2 og 2, så de er nemme at rykke og justere efter behov. De består af en skammel betrukket med stof og en let polstring, og et rækværk som danner et 1/4 cirkelslag, i kobber der er bruneret, de er højre/venstre drejet så de danner en halvcirkel parvis.

Generelt. Jeg har i forslaget valgt »kirkeskibet« eller basilica formen, som arkitektonisk princip for anbringelse af alterpartiet, det betyder, det vender nord-syd, ønsker man at anbringe alteret mod øst kunne glaspartiet være altertavle, det er en mulighed.

Der vil med dette forslag være en række grænseflader mellem kunsten og arkitekturen, der må afklares, hvis forslaget går videre til realisering.

Sidst. Der er 5 »bjerge« fra Biblen: Sinaï, Bjergprædiken, Forklarelser, Golgata og Oliebjerget.

CHAPEL FOR AALBORG UNIVERSITY HOSPITAL

In the Copenhagen district of Frederiksberg where I live, there are hospital chapels at Frederiksberg hospital and at the Diakonissestiftelsen, a semi-religious order of nursing sisters. They exist elsewhere in the country, both old and very new ones. In the context of this competition, I've recalled the former municipal hospital in Copenhagen, which I know from my time as chairman of the building inspectorate Det Særlige Bygningssyn. The hospital was designed by the architect Christian Hansen and built in 1863. In the spacious domed entrance area, you go through the large gateway. Above this gateway was the old operating theatre and above the operating theatre was the chapel – so, if the operation was unsuccessful, the Kingdom of God was just one floor up.

Nowadays, we often experience a slightly ambivalent relationship of modernism with religious spaces; they can be simple and beautiful, but occasionally somewhat prosaic.

Like the hospital, the chapel of the municipal hospital was designed by the architect Carl Petersen and the painter Axel Helsted in a historic style, referencing Byzantine art. It's an overwhelmingly beautiful space within a hospital, presenting a fine complementary image to scientifically-based medicine.

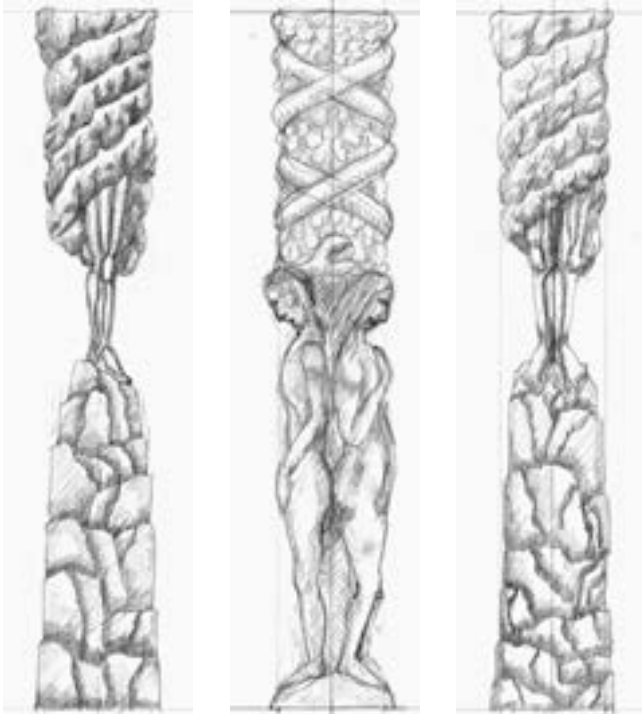
Today, hospitals are hi-tech instruments operated by highly specialised doctors, nurses, and other personnel. We're practically able to split human beings into atoms and assemble them anew, but faced with a lifeless body, we're unable to find the words.

In the theory of complementarity, Niels Bohr describes phenomena that are mutually exclusive while, at the same time, their existence is mutually contingent.

The scientific explanation of the world and its phenomena is complementary to religious spiritual images of the world created by God, but to understand humanity, they are interdependent.

I perceive the chapel in the hospital as a place where a person can enter a different world in which art and the religious space will give that person an opportunity to be liberated in spirit and experience hope.

Tegninger til de to sølvlysestager. /
Drawings of the two silver candlesticks.

Model af rummet. / Model of the room.

Per Hebsgaards værksted. /
The workshop of Per Hebsgaard.

Modellering af model til glasalter med kniplingemønster. /
Modeling the model for the glass altar with lace pattern.

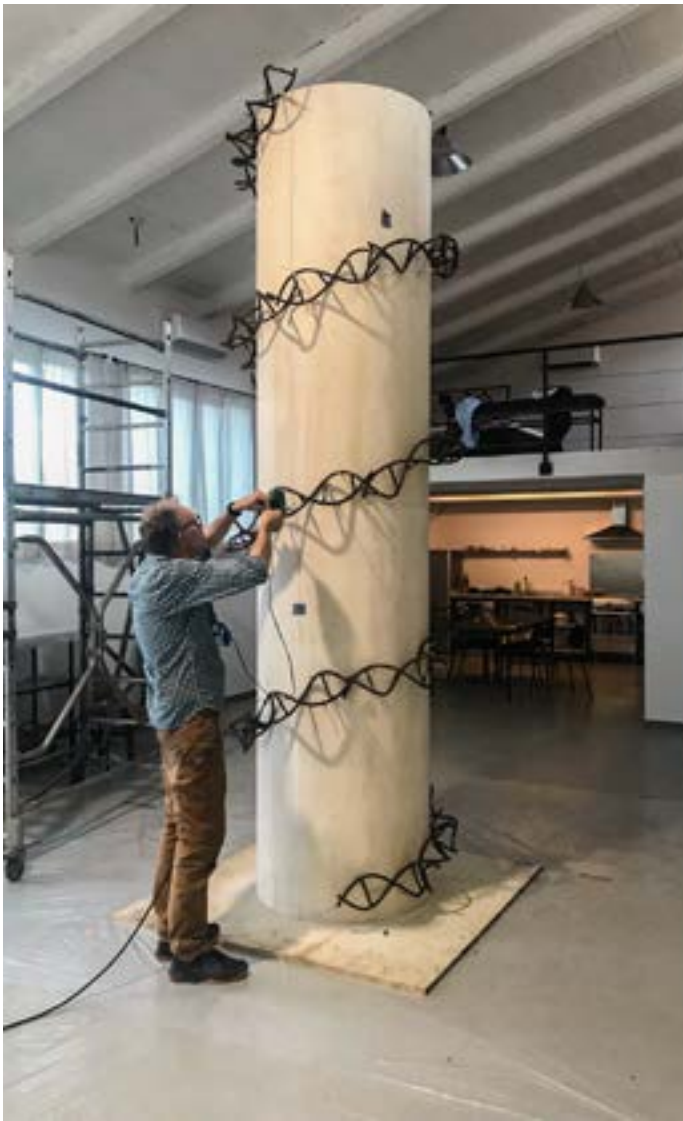

Afformning af glasalteret ved Brdr. Funder. /
Removal from the mould by Brdr. Funder.

Værkstedet på Møn. Der males på det store glasbillede / The workshop at Møn. Painting on the big glass picture in progress.

Arbejdsbilleder. / Work in progress.

GLASBILLEDE

Glasmosaikken er delt i tre lige store felter, yderst til venstre, set fra kirkerummet, ses Moses med lovens tavler på Sinaibjerget, netop da han opdager dansen om guldkalven (2. Mosebog kap. 32. Den Gamle Pagt). Yderst til højre Bjergprædiken (Matt. Kap 5-7. Den Nye Pagt), og i midten Forklarelser på bjerget hvor Jesus møder Moses og Elias (Matt. Kap. 17). Billedet måler 360 × 850 cm.

GLASS PICTURE

The Glass Mosaic is divided into three equally big fields. On the far-left Moses appears with the tablets of law on the mountain of Sinai at that exact moment where he discovers the dance about the golden calf (Exodus, chapter 32. The Old Covenant). On the far-right is the Sermon of the Mount (Matthew chap 5-7. The New Covenant) and in the middle the vision of the transfiguration on the mountain where Jesus meets Moses and Elijah (Matthew. Chapter 17). The picture measures 360 × 850 cm.

ARS - SCIENTIA - JUSTITIA

Skulptur, 2014 - 2021

Patineret bronze, tinbronze, guldbronze og sten.
Gave fra Ny Carlsbergfondet.
Indviet på Aarhus Universitet mandag d. 10. maj 2021.

ARS - SCIENTIA - JUSTITIA

Sculpture, 2014 - 2021

Patinated bronze, tin bronze, gold bronze and stone.
Funded by New Carlsberg Foundation.
Initiated at the University at Aarhus, Monday on May 10th, 2021.

SKULPTURPROJEKT TIL AIAS, Århus Universitet

ARS – SCIENTIA – JUSTITIA

Ide

Titel og ide bygger på et citat af H.C. Ørsted som siger at samfundet bygger på 3 søjler, Kunst, Videnskab og Ret. Det er oplysnings-tidens idealer, den frie uafhængige kunst og dets institutioner, den frie forskning og uafhængige universiteter og et selvstændigt og uafhængigt retsvæsen og domstole, skal danne grundlaget for kritik og modspil til både den politiske og samfundsmæssige magt og særinteresser.

Uden kritik udarter det moderne samfund sig til vilkårlige og uhensigtsmæssige særinteresser af økonomisk og personlig vinding.

Den udvikling vi med deregulering og neolibérale økonomiske modeller har haft siden 80'erne, er nu ved at erodere disse 3 søjlers uafhængighed, og dermed en underminering af den helt nødvendige kritik som enhver magtstruktur skal udsættes for, ihukommende de romerske kejsere der skulle have en slave til at viske dem i øret: Du er dødelig.

Skulpturen

Dette er derfor tænkt som et monument over oplysningstidens idealer, og at de må være udgangspunktet for hvorledes vi udvikler det moderne, et mené, et mené, teqel, ufarsin.

Skulpturgruppen består af 4 dele, (bilag 1-4), en allegori over kunsten, en over videnskaben, en over retsvæsenet og så en figur

hvorom de 3 drejer, utopien, det demokratiske bable, drømmen om det jordiske Jerusalem, udtrykt gennem babelstårnet, menneskets første utopi, den brød som bekendt sammen, som alle efterfølgende utopier, spørgsmålet er: Hvad er utopiens rolle i det moderne?

Placeringen som er aftalt med universitetet ses på bilag 5 og 6, og på bilag 7 fremgår det hvorledes de 4 elementer opstilles i forhold til hinanden og i forhold til stedets karakter.

Artis mod parken, naturen, det oprindelige, romantikken.

Scientia mod universitetets bygninger, Platon og Sokrates.

Justitia mod byen, det er byernes opkomst og de mere og mere komplekse stater der fordrer: Med lov skal land bygges.

Babelstårnet det det hele drejer om.

Funktion

Figurerne skulle gerne bruges, både åndligt og fysisk, den lille »grønning« arkitekterne har skabt, er en lav forhøjning hvor figurerne med tårnet i midten står i forskellige højde og afstand, man kan sidde på dem, læne sig op ad den, samtale, drikke en øl osv. Derfor er stedet indrettet lidt robust så den brug er mulig.

Dette er hermed et oplæg til en dialog om skulpturgruppens opstilling og relation til området.

SCULPTURAL PROJECT FOR AIAS, Aarhus University

ARS – SCIENTIA – JUSTITIA

Ide

The title and idea are based on a quote by H.C. Ørsted (Danish physicist and chemist) about society resting on three pillars: art, science, and justice. It is the ideals of the Enlightenment stipulating that free independent art and art institutions, free research, independent universities, and an independent and autonomous judicial system and courts should form the backbone of critique of and response to both political and societal powers and interests.

Without critique, modern society will degenerate into arbitrary and inappropriate in-

terests whose sole aim is to secure economic or personal gain.

The development we have experienced since the 1980s of deregulation and neoliberal economic models is now on the verge of eroding the autonomy of these three pillars, thus undermining the indispensable critique that every power structure should be subjected to, paying heed to the Roman emperors who needed a slave to constantly whisper these words into their ears: 'remember you are mortal'.

UPPER CLASS
SPIRAL PLANNING

MORNING CLASS

HOME SWEET HOME

CITY LIFE

COUNTRY LIFE

CENTRAL PLANNING

ALL THE GODS

RANDOM PLANNING

THE GOD

DRØMME N

ER

ET SMUKT HUS

BIOLOGICAL PLANNING

ALL THE MONEY

NO MONEY

ALL THE DREAMS

HUSE ER DEN MEST UDBREDTE FORM FOR MONUMENTER

1/5 - 14/8 2021

Munkeruphus

Udstillingen *Huse er den mest udbredte form for monumenter*, viser modeller, skitser, film og fotos fra nogle af Bjørn Nørgaards mange favntag med arkitekturen. Bl.a. hans performative foredrag om arkitektur, hans deltagelse i sociale bo- og byggeaktioner i 1960'erne og 70'erne, byggeworkshop med 500 skolebørn i 1981, et udvalg af bygningsintegrerede udsmykningsopgaver og endelig eksempler på nogle af kunstnerens konkrete byggeprojekter, herunder den prisbelønnede boligbebyggelse Bispebjerg Bakke.

Om filmen »A House is a Monument«

Der produceres en formidlingsfilm til udstillingen, hvor Bjørn Nørgaard fortæller om sin mangeårige interesse for og arbejde med arkitektur.

Filmen til udstillingen er produceret i et samarbejde mellem Munkeruphus og Louisiana Channel.

Interview: Line Kjær og Marc-Christoph Wagner.

Kamera og klip: Simon Weyhe.

HOUSES ARE THE COMMONEST KIND OF MONUMENT

1/5 - 14/8 2021

Munkeruphus

The exhibition *Houses Are The Commonest Kind Of Monument* shows models, sketches, films, and photos from Bjørn Nørgaard's frequent endeavours in the field of architecture. For example, his performative talk on architecture, his participation in actions in favour of social living models and housing in the 1960s and 70s, a building workshop with five hundred school-children in 1981, a series of decorative building-integrated commissions, and finally examples of some of the artist's actual building projects, including the award-winning housing scheme Bispebjerg Bakke.

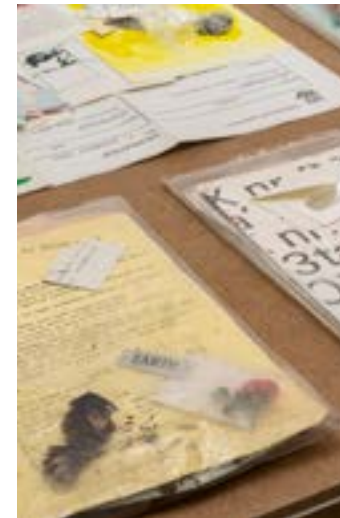
About the film »A House Is a Monument«

A film was produced for the exhibition, in which Bjørn Nørgaard talks about his long-time interest in and work with architecture.

The film for the exhibition is produced in a collaborative venture between Munkeruphus and Louisiana Channel.

Interview: Line Kjær and Marc-Christoph Wagner.

Camera and editing: Simon Weyhe.

LE PASSAGE DE LA TERRE

Installation, 2021, Pressede lersten

I *Le passage de la terre* (*Jordens passage*) kan man gå ind og med kroppen tale med jordrummet. Passagen er bygget af komprimerede lersten, også kaldet ubrændte lersten. Råmaterialet består udelukkende af lerjord og vand, hvilket giver en ren fremstillingsproces og et betydeligt reduceret CO₂-udslip.

Jordens passage er skabt specifikt til gårdspladsen foran Munkeruphus, i Dronningmølle, Nordsjælland i forbindelse med udstillingen *Huse er den mest udbredte form for monumenter*, og er en hyldest til traditionelt håndværk og bæredygtige materialer. Al spildmateriale kan genbruges, ligesom lerjorden ved nedrivning kan gå direkte tilbage til naturen. Med tiden vil passagen dermed blive til en vildtvoksende biotop med selvsåede planter, der sammen med vejr og vind på sigt vil nedbryde passagen og føre den tilbage til jorden, hvorfra den opstod.

»Lad andre bygge på Månen af støv, jeg bygger på Jorden af jord.« – Bjørn Nørgaard

LE PASSAGE DE LA TERRE

Installation, 2021, Compressed clay bricks

In *Le passage de la terre* (*Passage of the Earth*), you can enter and, with your body, communicate with planet Earth. The passage is built of compressed clay bricks, also known as unbaked clay bricks. The raw material consists exclusively of clay and water, which ensures a pure production process and significantly reduced CO₂ emissions.

The *Passage of the Earth* is created specifically for the space in front of Munkeruphus, Hornbæk in Northern Zealand, in connection with the exhibition *Huse er den mest udbredte form for monumenter* (*Houses Are the Most Common Form of Monuments*), a tribute to traditional crafts and sustainable materials. All waste materials can be reused, and the clay will revert to nature after demolition. In time, the passage will become a wild biotope of self-sown plants which, along with wind and weather, will eventually break down the passage, degrading it to earth whence it emerged.

»Let others build on the Moon with dust, I'll build on Earth with earth.« – Bjørn Nørgaard

AIR BEE AND BEE FOR FREE

**ARKITEKTURA NATURA IS NOW ON ITS FOURTH YEAR ON ITS WAY BACK TO EARTH, SO ITS TIME FOR ALL BEES TO MOVE IN
IN THE FUTURE WE WILL LIVE TOGETHER WITH THE BEES
BUILD WITH NATURE LIVE WITH THE BEES
IN ALL EARTH WALL IN THE CITY ON THE COUNTRY WE WILL DRILL HOLES FOR THE BEES, WE LIVE INSIDE THE BEES LIVE OUTSIDE
ARKITEKTURA NATURA BECOMES ARKITEKTURA SYMBIOTIC
BEE-WITCHED BEE BOTHERED BEE-WILDERED**

(2017-2020)

NANNA ABELL

FRI FACON FORFRA FRESKO FROTTAGE UH! (2020)

FRIHEDEN ER UDEFOR HUDEN

4/7 – 6/9 2020, 44Møen

KUNSTHAL 44MØEN VAR LUKKET GRUNDET COVID19.
UDSTILLINGEN VAR DERFOR UDEFOR BYGNINGEN.

OM BIDANS OG ANDRE METODER TIL AT DANNE ASPROGLIGE SYNTAKSER

*Samtale mellem Bjørn Nørgaard og Nanna Abell
under udstillingen*

FROTTAGE PROJECT – FROM THE EARTHLY PLANE TO THE HEAVENLY PLANE

FROTTAGE PROJECT - FRA DEN JORDISKE FLADE OP TIL DEN HIMMELSKE FLADE

8/8 2021

En samtale med astrofysiker, professor ved Niels Bohr Institutet Anja C. Andersen, teoretisk fysiker, professor ved Niels Bohr Institutet Poul Henrik Damgaard, billedhugger Nanna Abell og billedhugger Bjørn Nørgaard.

Om eksakt og intuitiv erkendelse
Om masse og flade
Om gravitet og stjernestøv

Niels Bohr: »Sær må vi erindre, at et ord soimprovisation der falder os få let på tungen, når der tales om kunstnerisk skaben, peger på et træk væsentlig for al meddelelse.«

Nanna Abell: »Friktion som frottage en pirrende modstand i stof og tanke. Mur og krop – flade og frottage. Tanken gnubber flade og masse, abstrakte punkter, blød bivoks, en mur af jord. Astrofysiken forlænger frottagen ud i universet, en billed- og berøringsflade i det uendelige rum.«

Bjørn Nørgaard: »Med vores fysiske sanser erkender billedhuggeren verden gennem asproglige syntaxer.«

FROTTAGE PROJECT - FROM THE EARTHLY PLANE TO THE HEAVENLY PLANE

8/8 2021

A conversation featuring Anja C. Andersen, astrophysicist, Poul Henrik Damgaard, physicist, Nanna Abell, sculptor, Bjørn Nørgaard, sculptor.

On exact and intuitive awareness
On mass and plane
On gravity and stardust

KUNSTHAL 44 MØN 2021

Center for Klangkunst

Untitled – after Modeller Opus 33 by Henning Christiansen
Sibin Vassilev

PS44

Loving Eyes
Kåre Frang

Hovedbygningen

Brittle Power
Rada Boukova, Luchezar Boyadjiev, Pravdoliub Ivanov, Vikenti Komitski,
Rudi Ninov, Nedko Solakov, Mariana Vassileva

»DET MENTALE JERNTÆPPE?«

Efter mere end 30 år, en generation, har »jernetæppet«, som Churchill definerede det efter 2. verdenskrig, været væk, og mange idag har end ikke oplevet det, men stadig er der i vores opfattelse af Europa et mentalt »jernetæppe«?

I forbindelse med Kunsthall 44Møens hovedudstilling med bulgarske kunstnere, har skribent og forsker Søren Riishøj og billedhugger Bjørn Nørgaard en samtale d. 31/7 kl. 14.00.

Søren Riishøj er Lektor emeritus ved SDU, forhenværende Folketingsmedlem, tidligere kommentor ved DR, nuværende redaktør ved det digitale medie MR. EAST.

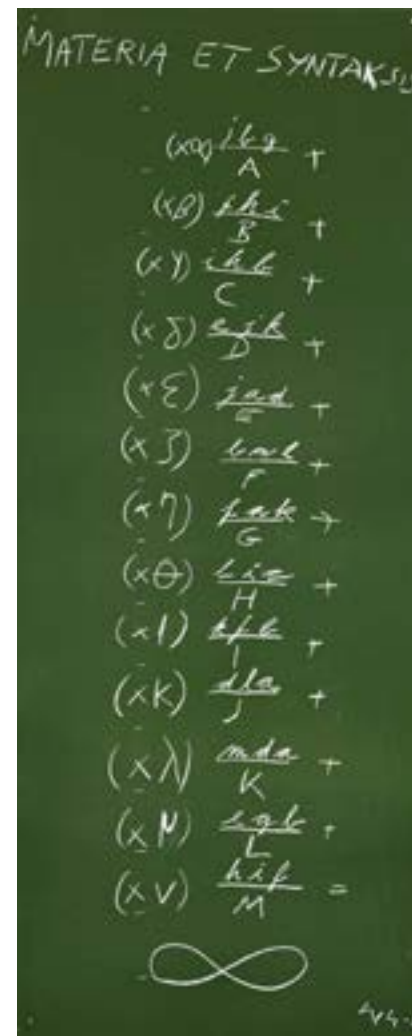
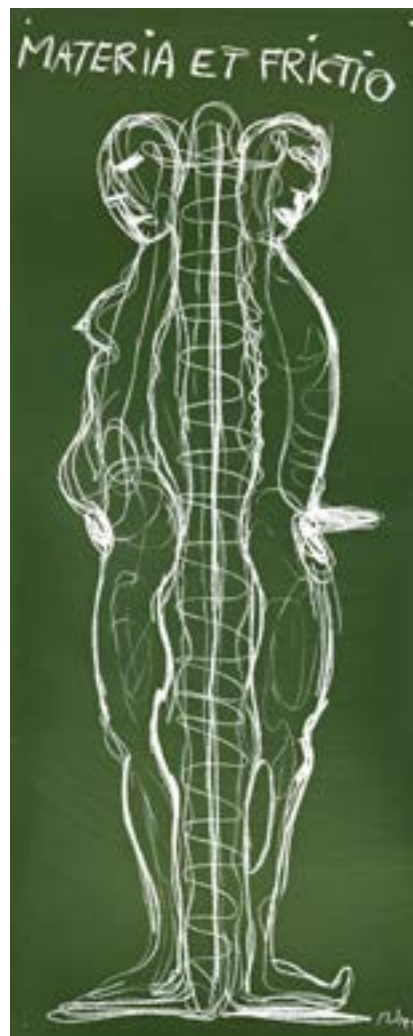
»MENTAL IRON CURTAIN?«

After more than thirty years, a whole generation, the Iron Curtain as defined by Churchill after World War II is gone and many of those living today have not even experienced it. However, is there still a mental 'Iron Curtain' in our understanding of Europe today?

In connection with Kunsthall 44Møen's main exhibition featuring Bulgarian artists, writer and researcher Søren Riishøj and sculptor Bjørn Nørgaard had a conversation on 31 July at 14.00.

Søren Riishøj is senior lecturer emeritus at the University of Southern Denmark, former member of the Folketing, former commentator at the Danish Broadcasting Corporation, and present director of the digital medium MR. EAST.

MATERIA ET SPIRITUS, MATERIA ET CORPUS, MATERIA ET FRICTIO, MATERIA ET ACTIO, MATERIA ET SYNTAKSIS

Galleri Susanne Ottesen, København, 4/12 2020 – 20/3 2021

Sagforhold (1967) / Beowulf (1990) / Materia et Spiritus. Materia et Corpus. Materia et Frictio. Materia et Actio. Materia et Syntaksis (2020) / Ligningen som var et spørgsmål. Multiple (2020)

MATERIA ET SPIRITUS, MATERIA ET CORPUS, MATERIA ET FRICTIO, MATERIA ET ACTIO, MATERIA ET SYNTAKSIS

Galleri Susanne Ottesen, København, 4/12 2020 – 20/3 2021

Case matter (1967) / Beowulf (1990) / Materia et Spiritus. Materia et Corpus. Materia et Frictio. Materia et Actio. Materia et Syntaksis (2020) / The Equation which was a question. Multiple (2020).

GIPS OG STÅLTRÅD

Akademiet i Düsseldorf, 1967

Jeg vælger en konkret formkarakter (kasse, cylinder, tetraede, etc.) og en ukonkret formkarakter.

1. Gips – konkret formkarakter, ståltråd – ukonkret karakter.
2. Ståltråd – konkret formkarakter, gips – ukonkret formkarakter.

GYP SUM AND WIRE

The Academi in Düsseldorf, 1967

I choose a shape with a specific character (box, cylinder, tetrahedron, etc.) and one with a non-specific character.

1. Gypsum – specific character, wire – non-specific character.
2. Wire – specific character, plaster – non-specific character.

BEOWULF, 1994

Træ, grus, gips, jern, vandpumpe, vand, brød, æg, spejle, fisk m.m., 400 × 400 × 210 cm

BEOWULF, 1994

Wood, gravel, plaster, iron, water pump, water, bread, eggs, mirrors, fish, among other things, 400 × 400 × 210 cm

SAGFORHOLD, 1967

Gips, pap, ståltråd, stof, papir

CASE MATTER, 1967

Plaster, cardboard, steel wire, fabric, paper

$$(x\alpha) \frac{jbg}{A} + (x\beta) \frac{phi}{B} + (x\gamma) \frac{ikb}{C} + (x\delta) \frac{rik}{D} + (x\epsilon) \frac{jad}{E} + (x\zeta) \frac{lmn}{F} + (x\eta) \frac{...}{...}$$

MATERIA ET SPIRITUS, MATERIA ET CORPUS, MATERIA ET FRICTIO, MATERIA ET ACTIO, MATERIA ET SYNTAKSIS

I 1966-67 læste jeg Ludwig Wittgensteins: Tractatus Logico-Philosoficus. Jeg havde netop forladt gymnasiet, hvor jeg var matematiker, og derfor »endnu« fortløbig med den matematiske algebra.

Jeg forestillede mig derfor skulpturelle objekter, som i stedet for ligninger, bogstaver og tal, bestod af materialer og formbegreber. Disse objekter skulle da danne ikke sproglige syntakser, hvor hvert objekt var sammensat af en »ligning« som x-y-z osv. Gips, ståltråd, pap organisk/konkret.

Disse objektserier blev da benævnt »sagforhold«. Parallelt med »sagforholdene« udførtes »sammenhobninger«. Hvor sagforholdobjekterne var klart bygget op som en konkret matematisk syntaks, repræsenterede »sammenhobninger«, et totalt tilfældighedsprincip, en »sammenhobning« som bestod af det der tilfældigvis var ved hånden og blev bundet sammen med noget andet der tilfældigvis var ved hånden.

Ideen var objekter med en konkret syntaktisk opbygning af objekter, og objekter

som udtrykte et umiddelbart tilfældighedsprincip.

De syntaktiske sagforhold materialernes reference til den matematiske algebra skabte en mulighed for gennem det syntaktiske princip at hvor x eller y i matematikken kan erstattes af fysiske eller andre værdier, kunne gips, ståltråd, træ, glas osv. erstatte med kulturelle, kunstneriske og sociale udtryk.

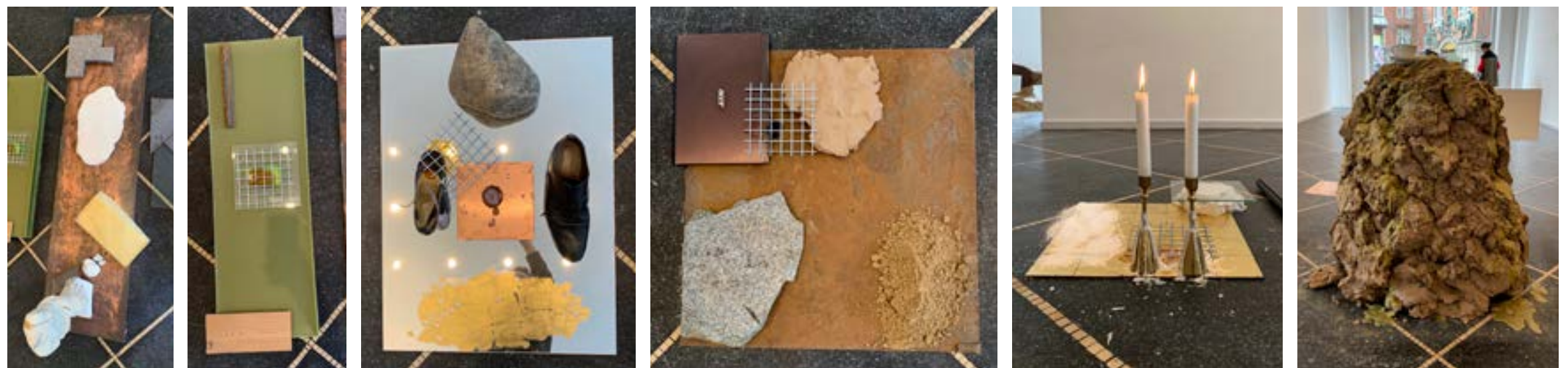
I 1969 udførte jeg sammen med Lene Adler Petersen »Du Nøgne Kvindelige Kristus« på Børsen i København. Her »er-

stattedes« gips med Kristusfiguren, ståltråd med Børsen, glas med Kvinden osv. materialernes algebras syntaktiske karakter gjorde det muligt at sammensætte kendte billeder og strukturer i nye syntakser, som kunne befri dem og skabe nye betydninger.

I udstillingen: *Materia et Spiritus, Materia et Corpus, Materia et Frictio, Materia et Actio Materia et Syntaxis* i galleri Susanne Ottesen i 2020 undersøger jeg om dette princip med et syntaktisk materiale og ikke sproglig algebra stadig er mulig og har en kunstnerisk ide.

$$\frac{aok}{G} + (x\theta) \frac{bic}{H} + (x\iota) \frac{kfb}{I} + (x\kappa) \frac{dlh}{J} + (x\lambda) \frac{mda}{K} + (x\upsilon) \frac{eqb}{L} + (x\nu) \frac{hif}{M} = \infty$$

MATERIA ET SPIRITUS, MATERIA ET CORPUS, MATERIA ET FRICTIO, MATERIA ET ACTIO, MATERIA ET SYNTAKSIS

In 1966-67, I read Ludwig Wittgenstein's Tractatus Logico-Philosophicus. I had just finished the sixth form where I had opted for math and science and was therefore 'still' versant with mathematical algebra.

I therefore visualised sculptural objects which, instead of equations, letters, and figures, involved conceptual materials and form. These objects could then form the non-linguistic syntax where each object was composed of an 'equation' such as x-y-z, etc. Gypsum, wire, cardboard, organic/concrete.

I named these series of objects 'cases'. In tandem with these I made 'accumulations'. Whereas the case objects were clearly composed as concrete mathematical syntactical structures, the 'accumulations' were based entirely on randomness. An 'accumulation' consisted of whatever happened to be at hand and was tied together with something else that just happened to be at hand.

The idea was objects with a concrete syntactical composition of objects and objects that readily expressed a principle of randomness.

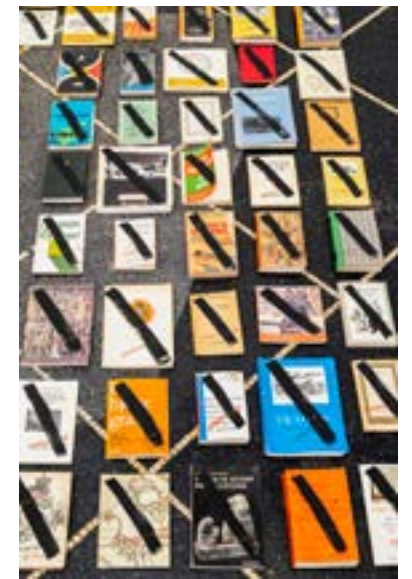
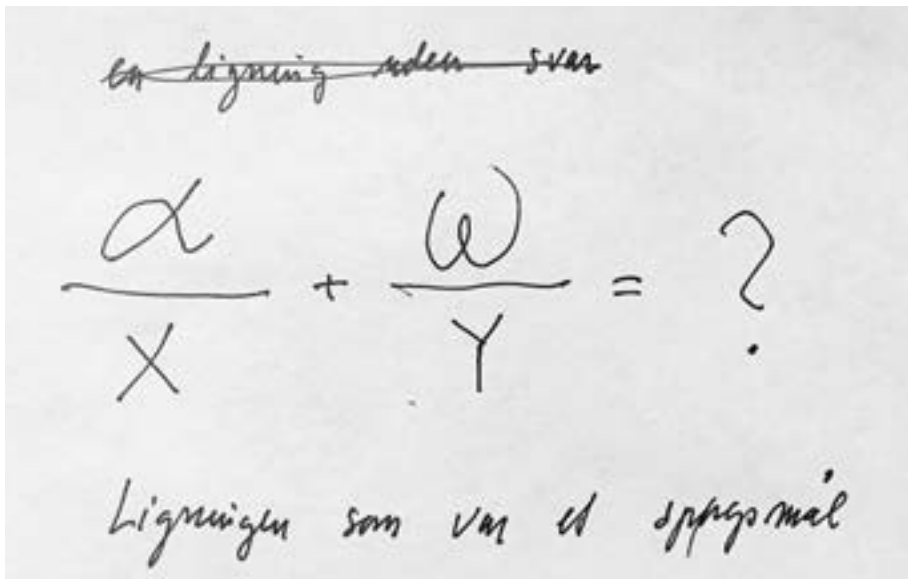
The syntactical cases and the materials referencing mathematical algebra created a possibility, via the syntactical principle where x or y in mathematics can be substituted for physical or other values, to substitute gypsum, wire, wood, glass, etc. for cultural, artistic, and social expressions.

In 1969, in collaboration with Lene Adler Petersen, I staged the 'The Female Christ' at the stock Exchange in Copenhagen. Here, gypsum was substituted for the figure of Christ, wire for the Stock

Exchange, glass for a woman, etc. The algebra of the materials and its syntactical character enabled the composition of familiar images and structures in a new syntactical make-up which could set them free and form new meaning.

In the exhibition *Materia et Spiritus. Materia et Corpus. Materia et Frictio. Materia et Actio. Materia et Syntaksis* at Galleri Susanne Ottesen in 2020, I examined whether the principle involving syntactical material and non-linguistic algebra was still possible and embodied an artistic idea.

$$\frac{\alpha}{x} + \frac{\omega}{y} = ?$$

**LIGNINGEN SOM VAR
ET SPØRGSMÅL, 2020**

Gips, bog, tryk, porcelæn, maling,
forskellige størrelser, multiple

$$\frac{\alpha}{x} + \frac{\omega}{y} = ?$$

**THE EQUATION WHICH
WAS A QUESTION, 2020**

Plaster, book, ink, porcelain, lacquer,
dimensions variable, multiple

BJØRN NØRGAARD

1. juni 2021 – 30. januar 2022

Horsens Kunstmuseum præsenterer i museets største sal en særudstilling med Bjørn Nørgaard. Udstillingen består af flere installationer: *Sagforhold*, 1967, *Engle og bæster*, 2014, *Zodiacs*, 2017, *Mrs. Yin & Mr. Yang*, 2019 og *Materia et Spiritus*, *Materia et Corpus*, *Materia et Frictio*, *Materia et Actio*, *Materia et Syntaksis*, fra 2020.

Zodiacs fra 2017, som består af 12 kinesiske dyretegn fra det kinesiske astrologiske system: Rotten, Oksen, Tigeren, Kaninen, Dragen, Slangen, Hesten, Fåret, Aben, Hanen, Hunden og Grisen.

Materia et Spiritus, *Materia et Corpus*, *Materia et Frictio*, *Materia et Actio*, *Materia et Syntaksis*, fra 2020 belyser Bjørn Nørgaards arbejde med aktioner.

Installationen *Materia et Spiritus*, *Materia et Corpus*, *Materia et Frictio*, *Materia et Actio*, *Materia et Syntaksis*, fra 2020 er takket være Augustinus Fonden og Slots & Kulturstyrelsen blevet indlemmet i Horsens Kunstmuseums samling.

BJØRN NØRGAARD

On show from the 4th of June 2021 to 30th of January 2022

Horsens Art Museum presents a special exhibition with Bjørn Nørgaard. The exhibition consists of several significant installations by the artist, such as *Case matters* 1967, *Zodiacs* from 2017 and *Materia et Spiritus*, *Materia et Corpus*, *Materia et Frictio*, *Materia et Actio*, *Materia et Syntaksis*, from 2020

Zodiacs from 2017, which consists of 12 Chinese animal signs from the Chinese astrological system: Rat, Ox, Tiger, Rabbit, Dragon, Snake, Horse, Sheep, Monkey, Rooster, Dog and Pig

Materia et Spiritus, *Materia et Corpus*, *Materia et Frictio*, *Materia et Actio*, *Materia et Syntaksis*, from 2020 Bjørn Nørgaard's work with actions sheds light.

WO IST ELEMENT 3?

Manresa, aktionsforedrag,
29. okt. 2021

I anledning af 100 året for Joseph Beuys fødsel, blev jeg inviteret til Manresa. Joseph Beuys interesse for Loyola af Ignatius og hans besøg i Manresa i 1966 førte til aktionen Manresa, opført den 15. dec. 1966 i Düsseldorf, med Beuys, Henning Christiansen og Bjørn Nørgaard, og aktion i 1996 med Henning Christiansen og Bjørn Nørgaard i Manresa, til dette aktionsforedrag.

WO IST ELEMENT 3 (WHERE IS ELEMENT 3)?

Blackboard 1

The question repeatedly asked by Joseph Beuys during the *Manresa* action in December 1966 in Düsseldorf has not yet been answered.

It's up to each individual person to come up with the answer; this responsibility rests with every one of us, freedom rests on responsibility and responsibility rests on freedom.

I'm the last survivor. Joseph Beuys is dead and Henning Christiansen is dead.

I met these two people as a very young man. They were both very important to me as a man and artist. So, I'm unable to give a lecture. That should be left to others who possess the requisite critical distance.

When I read the texts written by Joseph Beuys, I hear his voice. When I hear the tonal art of Henning Christiansen, I see him in person. Hence this action speech full of whims and sorties.

I'll ask you to recall the 1960s. A decade when Europe had to find a new way forward, a new point of departure following the apocalypse of World War II.

During the 1960s, dreams were transformed into action where countless new modes of living were tried out. Politically speaking, it was a new way forward.

Gender differences had to be eliminated, work had to be liberated, art and life merged, and so on.

What you see here are three chalk-filled blackboards: Beuys used blackboards and chalk when he spoke. In the 1920s, in his institute, the Danish nuclear physicist Niels Bohr (1885-1962) developed quantum mechanics in the 'Copenhagen school', without which neither computers, nor digitalisation would exist today (no thanks from me!), all lectures were given using blackboards and chalk as is still customary by scientists from all over the world at the Niels Bohr Institute. They write their mathematical formulas on paper with a pencil and on blackboards with chalk. Physical activity makes you think better when the material offers resistance in time and movement. Beuys's social sculpture and extended concept of art are a reality.

Blackboard 3

Niels Bohr's famous discussion with Albert Einstein where the latter, unhappy about Bohr's ideas on complementarity, said to Bohr, 'God does not play with dice' and where Bohr responded, 'You're not one to tell God what to do'. In 1954, Bohr gave a lecture on the 'units of knowledge' – how art and science could be united in a shared acknowledgement of man.

That's why the extended concept of art and the extended concept of science are more important than ever before.

We're gathered here in Manresa today to celebrate the centenary of Joseph Beuys because his ideas on how spirit and action, art and society, education and humanity are deeply inspired by the ideas of Ignatius von Loyola. Ideas that we, through exercises, spiritual discipline, and the will to choose the path we wish others to take – and which we must discover for ourselves before showing it to others. Moreover, they both had a military career.

During the 1960s when we were young, filled with dreams and the will to act, my wife said to me, 'We must be our own example'. Not asking others to do anything unless we ourselves are prepared to do it. On these blackboards, I'll now respectfully attempt to interpret Beuys's ideas and, via an art action, demonstrate a non-linguistic syntax to accompany these ideas.

Blackboard 2

It was a showdown with the communist ideologies of the 1880s as well as capitalism – the dream of an open society resting on the premises of nature.

Despite Beuys, despite the dreams of millions of young people, the 1970s was the decade when the dreams crumbled and the 1980s saw a decade of dawning neoliberalism and competition.

So, are Beuys's ideas and the 1960s merely dreams relegated to the dumping ground of history?

Or were Beuys and the dreams and visions of the sixties the very stuff capable of defining a future for humanity that would prove sustainable for our planet – and neoliberalism an irrational dream of endless growth and inexhaustible resources?

ACTUAL - SPEECH
 COORDINATES OF THE MAURESA CROSS
 INTUITION - RATIO
 MATTER - SPIRIT
 CAOS - ORDER
 ↓
 MISSING ELEMENT 3

1974	1975	1976	1977	1978
1979	1980	1981	1982	1983
1984	1985	1986	1987	1988
1989	1990	1991	1992	1993
1994	1995	1996	1997	1998
1999	2000	2001	2002	2003
2004	2005	2006	2007	2008
2009	2010	2011	2012	2013
2014	2015	2016	2017	2018
2019	2020	2021	2022	2023

7 VERANSTALTUNGEN
 in der Galerie Schmela
 Düsseldorf, Hunsrück-
 straße 16, zu denen Sie
 herzlich eingeladen sind
89

1974	1975	1976	1977	1978
1979	1980	1981	1982	1983
1984	1985	1986	1987	1988
1989	1990	1991	1992	1993
1994	1995	1996	1997	1998
1999	2000	2001	2002	2003
2004	2005	2006	2007	2008
2009	2010	2011	2012	2013
2014	2015	2016	2017	2018
2019	2020	2021	2022	2023

AKTIONEN 'DOOMED TO FREEDOM' FORAN DEN FRIE D. 8. DECEMBER 2020

Flagene udstilledes på Den Frie 21, Den Frie Udstilling 5/3 – 25/4 2021

Under COVID-19 lockdown og lukning af museer mm. skabte »Den Frie Morgen« forskellige aktioner, gennem flere uger, ved Oslo Plads.

Doomed to freedom

I *Doomed to Freedom* er en gruppe unge mennesker placeret strategisk ved Oslo Plads med store, viftende bannere. Bannerne bærer hver deres udsagn, knyttet til den aktuelle politiske situation, hvor den demokratiske model lægger et tungt ansvar på den enkelte i en tid præget af en verdens omspændende pandemi, klimakrise og generel politisk forvirring. Værket er en subtil hommage til kunstneren Peter Louis Jensen, som ved en demonstration i 1969 bar et stort, sort og mere end 4 meter langt banner.

THE ACTION 'DOOMED TO FREEDOM' IN FRONT OF DEN FRIE, 8TH OF DECEMBER 2020

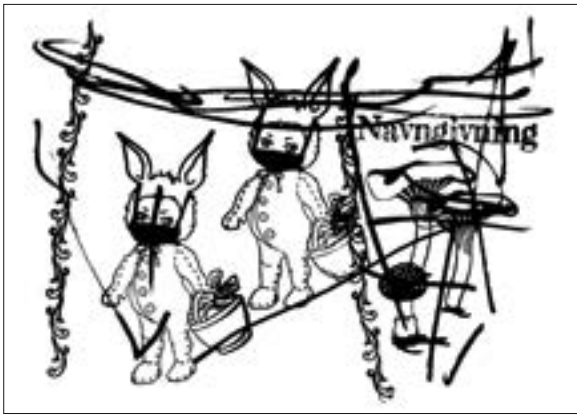
The flags were exhibited on The Frie 21, Den Frie Udstilling 5/3 – 25/4 2021

Under the COVID-19 lockdown with closure of museums etc. »Den Frie Morgen« created different forms of actions, during several weeks at Oslo Plads.

DOOMED TO FREEDOM

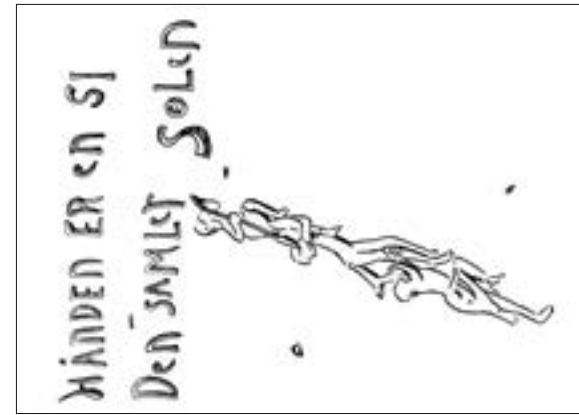
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- B Thinking – Thinking
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- C I am who I am – I am who I am
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- D I am alone with my phone – I am alone with my phone
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- E Love is all we need – Love is all we need
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- F Use your own imagination – Use your own imagination
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- G To live outside the law, you must be honest – To live outside the law you must be honest
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- H What a wonderful world – What a wonderful world
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- I There is a crack in everything – There is a crack in everything
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- J Times they are a changing – Times they are a changing
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- K A child is born – A child is born
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- L World peace economy – World peace economy
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- M An edged pot whitout egdes – An edged pot whitout egdes
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- N No woman no cry – No woman no cry
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- O One religion is not enough – One religion is not enough
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- P Everyone is an artist – Everyone is an artist
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- Q Tomorrow the sun will rise again – Tomorrow the sun will rise again
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- R Thou shalt love thy enemy – Thou shalt love thy enemy
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- S Be who you are, be where you are – Be who you are, be where you are
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- T Everybody is beautiful – Everybody is beautiful
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- U Over again frottage uh! – Over again frottage uh!
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- V That which exist is one – That which exist is one
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- X Sages call it variously – Sages call it variously
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- Y There is nothing as quiet as hunger – There is nothing as quiet as hunger
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- Z Sometimes I feel like a motherless child – Sometimes I feel like a motherless child
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- Æ Know yourself – Know yourself
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- Ø To strive to seek to find – To strive to seek to find
- A Doomed to freedom – Doomed to freedom
- Å From dust to dust – From dust to dust

Claus Carstensen
Påskemorgen under undtagelsestilstanden

Erik Hagens
Øv

FOS
Latter

VISIRTEGNINGER

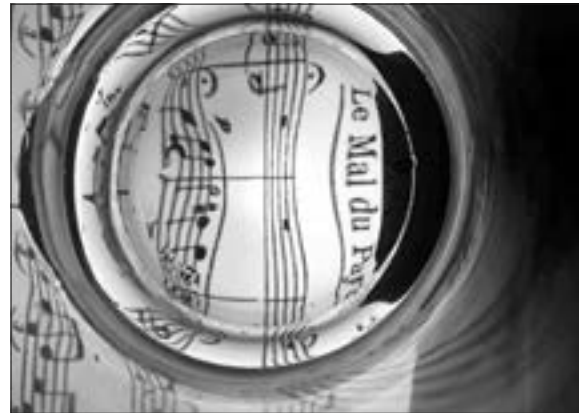
I forbindelse med COVID-19 epidemien var ideen at printe tegninger på enkelte visirer, som en hilsen til læger og sygeplejersker, der således modtog disse »multipler« til ophængning, opmuntring og anerkendelse.

VISIRTEGNINGER

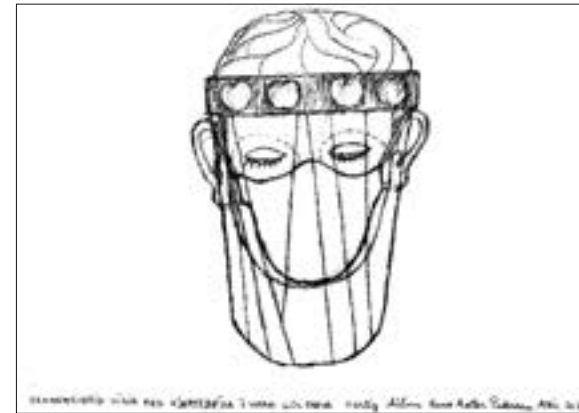
In connection with the COVID-19 epidemic, the idea was to print drawings on a few face shields as a salute to doctors and nurses, who then received these 'multiples', which could be hung on the wall, bring cheer, and act as a token of recognition.

Fredrik Tydén
Degli Innocenti

Gianna Surangkanjanajai
Le Mal du Pays

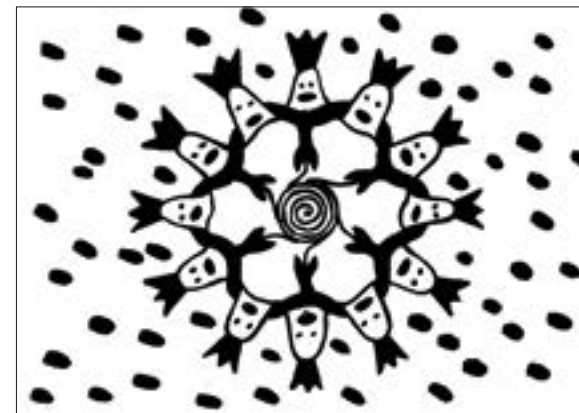
Lene Adler Petersen
Gennemsigtig visir med hjertebojle i varm gul farve

Nanna Abell og Marie Søndergaard Lolk
Flo i færd med at fange termitter med et græsstrå

Ursula Reuter Christiansen
Uden titel

Bjørn Nørgaard
The Great Corona Party

1

2

3

4

5

6

7

8

9 a

9 b

1. Justitia, 2020. Skulptur i støbejern, Københavns Universitets juridiske fakultet. Gave fra Kirsten og Freddy Johansens fond. / *Justitia, 2021.* Sculpture in cast iron, the Faculty of Law, University of Copenhagen. Gift from Kirsten og Freddy Johansens Fond.

2. Livets træ. Bronzefigur 2021. Til Anne-Marie Mærkedahl. / *Livets træ.* Bronze figure, 2021. For Anne-Marie Mærkedahl.

3. Next Hotel. Ved Henning Arp-Hansen. Tre kunstnere valgt til udsmykning af hotel. Josephine A.E. Kamoun Johansson, Anna Retti og Lauritz Gulløv. / *Next Hotel.* By Henning Arp-Hansen. Three artists selected for decoration of hotel. Josephine A.E. Kamoun Johansson, Anna Retti and Lauritz Gulløv.

4. Sct Ib, Horsens. Forslag til Skulptur til den nye tilbygning på Sct. Ib skole i Horsens. 6 m høj bronze. / *Sct. Ib, Horsens.* Proposal for sculpture for the new extension on the School of Sct. Ib in Horsens. H. 6 m, bronze.

5. 44 Møen. Siteplan. Byggeprojektet udvidelse af 44 Møen, med residency og udstilling. Opstart 2021, indvielse 2023. Pihlmann Arkitekter / *44Møen.* Siteplan. Building project expansion of 44Møen, with residency and exhibition. Initial starting 2021, initiation 2023. Pihlmann Architects.

6. Ingolfs Kaffebær, 2021. Muret bar, tegnet til Henrik og Malene. / *Ingolfs Kaffebær, 2021.* Walled bar, drawn for Henrik and Malene.

7. Containerakademiet. Endelige tegning af bygninger, med opstart 2022. AgencY Arkitekter. / *Containerakademiet.* Final drawing of buildings, with initial starting 2022. AgencY Architects.

8. Mindsten for Hesteofringen 1970. / *Memorial for the Horse Sacrifice 1970.*

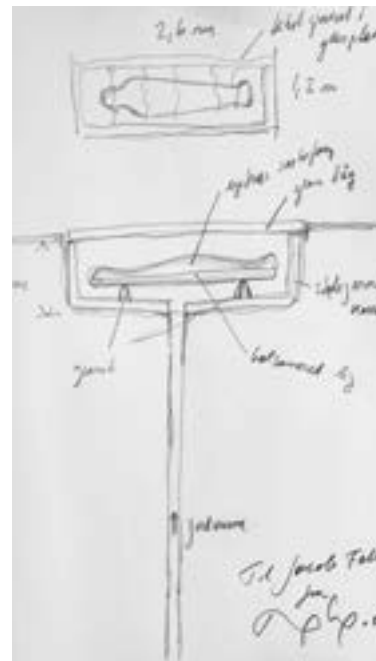
9. Un homme et sa femme découvrent un drôle d'oiseau (a). D'Ur à Canaan (b). Litografiske tryk 2021. Trykkeriet Clot, Bramsen og Brunholt. / *Un homme et sa femme découvrent un drôle d'oiseau (a). D'Ur à Canaan (b).* Lithographic print, 2021. Printer Clot, Bramsen and Brunholt.

10

11

12

13

14

10. Gavl, Bamsemuseet 2020. Skitseforslag til udsmykning af Bamsemuseet i Skagen. / Gable. Skagen Bamsemuseum, 2020. Rough sketch for decoration of the Skagen Bamsemuseum in Skagen

11. Sarkofag. Årligt eftersyn af sarkofag i Roskilde Domkirke. / Sarcophagus. Annual inspection of the sarcophagus in the Cathedral of Roskilde.

12. Skitse til konkurrence om mulige gravmonumenter. Kurateret af Jacob Fabricius. Kunsthal Aarhus og Art Sonje Center (Seoul) 2021. / Sketch for competition for several tombstones. Curated by Jacob Fabricius. Kunsthal Aarhus and Art Sonje Center (Seoul) 2021

13. Askebæger, 2020. Emaljeret sølvøstersskal. Til Hendes Majestæt Dronningen i anledning af 80-års dagen. Med den stolte Limfjordsfisker Svend Bonde. / Ashtray, 2020. Enameled silver oyster shell. For Her Majesty the Queen of Denmark on occasion of her 80th birthday. With the proud fisherman of Limfjorden, Svend Bonde.

14. Valkyrien, 2021. 4. nov. 21 blev vejrhnen Valkyrien afsløret på Søndre Havn i Køge. Vejrhnen er skabt til Vinterbadklubben Valkyrien og er stanset ud i jern. / Valkyrien, 2021. On 4 November 2021, Valkyrien was revealed on the port of Køge. Weathervane is created for the winter swimming club Valkyrien and is stamped in iron.

BILLEDHUGGERVÆRKSTED BJØRN NØRGAARD

Buløvsvej 18c – 1870 Frederiksberg C
 +45 33247882 – mob +45 40570498
 mail@bjoernnoergaard.dk – www.bjoernnoergaard.dk
 Twitter: @BjoernDK – Instagram: bjoernnoergaard.dk
 Vimeo: Billedhugger Bjørn Nørgaard

MEDARBEJDERE

Bjørn Nørgaard, Henrik Keil, Jettie Hansen,
 Ejvind Jørgensen, Morten Nørgaard Sørensen,
 Kristine Nørgaard Andersen, Fleur Pihlkjær Wetterholm

RÅDGIVERE

J S Revision, Advokat Nyborg og Rørdam, Danske Bank

GALLERI

Susanne Ottesen

FOTOGRAFER

Stine Heger, Jørgen Schytte, Lars Kruse,
 David Stjernholm, Thomas Bagge, Jacob Friis-Holm Nielsen, NCF,
 Spela Lenarcic, Malle Madsen, Ellen Tange

OPDRAGSGIVERE

Ny Carlsbergfondet, Aalborg Stift, Århus Universitets Hospital

SAMARBEJDSPARTNERE

Kangsi Art v/ Kang You Teng, Glasmester Per Hebsgaard,
 Nothing Gallery, Hafnia Foundation v/ Stevens Vaughn og Rodney Cone,
 Boldsen og Holm Arkitekter, Steinprent i Thorshavn,
 Eduard Troelsgård Rådgivende Ingeniører A/S, Exponent,
 Egen Vinding og datter, Nordkysten entreprenør,
 Herfølge Kleinsmedie, Kim Clausen transport,
 Flemming Brian Nielsen Stenhuggeri A/S, Smed Flemming Ekstrøm,
 Tuegaard El ApS, Fonderia Mariani Bronzestøberi i Pietrasanta,
 Johannesen Kran & Maskintransport v/ Peter Rosenbäck,
 Brdr. Funder Stukkatorer ApS, Tømrerfirma Ove Oddermose,
 Thomas Holmbäck Morning, Tommerup Keramiske Værksted,
 Eks-Skolens Grafisk Design & Tryk, Bramsen & Brunholt, Paris,
 Glasstøberi Lhotsky s.r.o. i Tjekiet, Atelier Clot,
 Det Danske Kulturcenter i Beijing v/ Eric Messerschmidt, CNAA v/ prof.
 Tan Ping, Ineke Guðmundsson, CEAC, Horsens Kunstmuseum,
 Bronzestøberiet Peter Jensen ApS, Kunsthal 44Møen,
 Bamsemuseet v/ Jonna Thygesen, Christianskirken v/ Torben Venndt,
 Koldinghus, Edition Block, Gæstegiveren v/ Henrik Lehman,
 Arkitekt Yang Yang, Cirkus Paniks Teltudlejning v/ Poul Panik,
 Østergaard maskinfabrik v/ Kjeld Østergaard,
 Konservator Lars Henningsen, Raadvad Smedie,
 Smed Thor Piet Christensen

FONDE

Ny Carlsbergfondet, Kirsten og Freddy Johansens Fond,
 Salling fondene, A.P. Møller fonden, Obelske familiefond,
 Augustinusfondene, Knud Højgaards fond

KOMITEER

Murerlaugets Priskomite

BESTYRELSE

Fondet Kanonbåds-kuret no. 3, Kunsthal 44Møen, NBIA,
 Bamsemuseets Venner, Fonden Fristaden Christiania,
 PFA Brug Livet Fonden, Fondet Containerakademiet

MEDLEM AF

BKF, Den Frie Udstilling

ISBN: 978-87-995992-6-4

Grafisk produktion: Eks-Skolens Grafisk Design & Tryk

HÅBETS BAMSE
TEDDY OF HOPE

*Til Bamsemuseets
venneforening v/
Jonna Thygesen.
/ For the circle of
friends of Skagen
Bamsemuseum by
Jonna Thygesen.*

THE END
NO
DREAMS HOPE LOVE
MUSIC DANCE POETRY
BUT
HATE BOMBS DEAD
SORROW TEARS DESPAIR
THE NEW WORLD ORDER
BY
PUTIN
WRITTEN
IN
UKRANIAN BLOOD